

Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 7 § i lagen om sammankomster

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 7 § i lagen om sammankomster (RP 302/2018 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för betänkande.

Motion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

- Lagmotion LM 16/2017 rd Tom Packalén saf m.fl. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 9 § i lagen om sammankomster

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Timo Makkonen, justitieministeriet
- polisinspektör Seppo Sivula, inrikesministeriet
- professor Juha Lavapuro
- professor Tuomas Ojanen.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Propositionen

I propositionen föreslås det att lagen om sammankomster ändras. Enligt förslaget ska det senast 24 timmar innan en sammankomst ordnas utomhus på allmän plats lämnas en anmälan om sammankomsten till polisen på den ort där sammankomsten ordnas. För närvarande ska anmälan göras sex timmar före sammankomsten.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2019.

I motiven till lagstiftningsordning bedöms lagförslaget mot grundlagens 13 § om mötesfrihet och 12 § om yttrandefrihet. Enligt regeringen kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Betänkande GrUB 14/2018 rd

LM 16/2017 rd

I lagmotionen föreslås det att 9 § i lagen om sammankomster kompletteras med ett nytt 2 mom. bland annat om tiden för ordnande av allmänna sammankomster.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I propositionen föreslår regeringen att 7 § i lagen om sammankomster ändras så att det senast 24 timmar innan en sammankomst ordnas utomhus på allmän plats ska lämnas en anmälan om sammankomsten till polisen på den ort där sammankomsten ordnas. Enligt den gällande lagen ska anmälan göras minst sex timmar innan sammankomsten börjar.

Regleringen är relevant framför allt med avseende på 13 § i grundlagen. Enligt 13 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att utan tillstånd i förväg anordna sammankomster och demonstrationer samt att delta i sådana. Närmare bestämmelser om mötesfriheten och föreningsfriheten utfärdas enligt 3 mom. genom lag. Regleringen har också betydelse med avseende på yttrandefriheten enligt 12 § i grundlagen.

Bestämmelsen om mötesfrihet tryggar både rätten att själv ordna sammankomster och demonstrationer och rätten att delta i sammankomster och demonstrationer som ordnats av andra. Då friheten tryggas utan föregående tillstånd är det enligt motiveringen till grundlagsbestämmelsen förbjudet för myndigheterna att kräva förhandstillstånd för en sammankomst. Inte heller ett sådant anmälningsförfarande som i praktiken förhindrar ett möte, till exempel genom att en anmälan ska göras oskäligt långt i förväg, motsvarar kraven i bestämmelsen (RP 309/1993 rd, s. 63).

Utskottet ser det som uppenbart att förslaget inte innebär att mötesfriheten och till exempel demonstrationer ska bli tillståndspliktiga. Förslaget går ut på att ändra regleringen av ordningsfrågor som gäller mötesfriheten. Regleringen har tillkommit med grundlagsutskottets medverkan (GrUB 13/1998 rd). Mötesfriheten enligt grundlagen hindrar inte att man genom lag reglerar vissa ordningsfrågor (RP 309/1993 rd, s. 63). Det föreslagna anmälningsförfarandet leder heller inte till att ordnandet av möten faktiskt hindras.

I propositionen (s. 5) kommer regeringen med godtagbara argument för de föreslagna bestämmelserna. Argumenten gäller att demonstrationerna har ändrat karaktär. I fråga om proportionaliteten pekar utskottet på anmälningstidens längd och menar att förslaget inte hindrar spontana demonstrationer. Utifrån förslaget ska anmälan fortfarande kunna göras också senare om sammankomsten inte medför oskälig olägenhet för allmän ordning. Den straffrättsliga påföljden enligt 26 § för försummelse av anmälningsskyldigheten enligt 7 § är dessutom kopplad till villkoret att avsevärd fara orsakas för allmän ordning och säkerhet.

Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar. Utskottet föreslår att lagförslaget i lagmotionen förkastas.

Betänkande GrUB 14/2018 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 302/2018 rd utan ändringar.

Riksdagen förkastar lagförslaget i lagmotion LM 16/2017 rd.

Helsingfors 1.3.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Annika Lapintie vänst
vice ordförande Tapani Tölli cent
medlem Maria Guzenina sd
medlem Anna-Maja Henriksson sv
medlem Ilkka Kantola sd
medlem Kimmo Kivelä blå
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Mia Laiho saml
medlem Markus Lohi cent
medlem Leena Meri saf
medlem Juha Rehula cent
medlem Wille Rydman saml
medlem Kaj Turunen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Liisa Vanhala.